

Sygn. akt IV Pa 56/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 października 2015r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SO Jacek Witkowski (spr.)

Sędziowie: SO Katarzyna Antoniak

SO Elżbieta Wojtczuk

Protokolant: sekr. sądowy Anna Wąsak

po rozpoznaniu w dniu 29 października 2015 r. w Siedlcach

na rozprawie

sprawy z powództwa A. M.

przeciwko Sądowi Rejonowemu w Siedlcach

o zaległe wynagrodzenie

na skutek apelacji powódki A. M.

od wyroku Sądu Rejonowego w Siedlcach IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 4 marca 2015r. sygn. akt IV P 131/14

oddala apelację.

Sygn. akt IV Pa 56/15

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 4.03.2015 r. Sąd Rejonowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił powództwo A. M. skierowane przeciwko Sądowi Rejonowemu w Siedlcach o zaległe wynagrodzenie.

Rozstrzygnięcie to było wynikiem następujących ustaleń i wniosków Sądu Rejonowego:

W pozwie wniesionym w dniu 27.03.2014 r. powódka A. M. domagała się zasądzenia od pozwanego Sądu Rejonowego w Siedlcach kwoty 21.295,53 zł brutto z ustawowymi odsetkami od kwot: 4.016,64 zł od dnia 1.01.2012 r. do dnia zapłaty, 7.370,63 zł od dnia 1.01.2013 r. do dnia zapłaty, 9.908,26 zł od dnia 1.01.2014 r. do dnia zapłaty tytułem równowartości niezwaloryzowanego wynagrodzenia w latach 2011-2013.

Powódka wskazała, że jest zatrudniona w Sądzie Rejonowym w Siedlcach jako kurator zawodowy specjalista. Zgodnie z przepisami ustawy z 27.07.2011 r. o kuratorach sądowych, wynagrodzenie zasadnicze kuratorów zawodowych na równorzędnych stopniach służbowych jest równe i stanowi odpowiednio do rangi stopnia służbowego wielokrotność kwoty bazowej, której wysokość, ustaloną według zasad określonych w art. 14 ust. 1a i ust. 1b, określa ustawa

budżetowa. Kwota bazowa, począwszy od 2004 r., jest waloryzowana corocznie średniorocznym wskaźnikiem wzrostu wynagrodzeń ustalonym na podstawie przepisów o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej.

Zdaniem strony powodowej zarówno wykładnia gramatyczna, jak i funkcjonalna oraz logiczna art. 14 w/w ustawy konstytuują normy o charakterze imperatywno - atrybutywnym w zakresie konieczności dokonywania corocznej, dodatkowej waloryzacji wynagrodzenia kręgu pracowników, do którego powód także należy. W efekcie brak waloryzacji stanowi wyraz naruszenia prawa, które daje podstawę do dochodzenia przedmiotowego roszczenia, już z samej zasady słusznego. Bez wątpienia normy te nie mają charakteru dyspozytywnego, lecz kształtują obowiązek waloryzacji wynagrodzeń.

Dokonując analizy prawnej, mającej wyjaśnić podstawę roszczenia, należy sięgnąć do *lex specialis* zawartych w ustawach budżetowych, do których odsyła art. 14 ust. 1 w/w ustawy, gdzie corocznie ustalane są wspomniane wskaźniki wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej, które bezwzględnie powinny korespondować zarówno z prognozowanym średniorocznym wskaźnikiem wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych na konkretny rok (ustalonym w budżecie), jak i z poziomem inflacji z roku poprzedniego.

Strona powodowa wskazała, że jej roszczenie to żądanie zapłaty kwoty, o jaką jej zdaniem powinno zostać podwyższone wynagrodzenie w latach 2011 – 2013. Jego sprecyzowanie nastąpi na tle unormowań kolejnych, obowiązujących w tym czasie regulacji budżetowych, które ustanowiły waloryzację na poziomie w 2011 r. – 102,3%, w 2012 r. – 102,8 %, a w 2013 r. – 102,7 %, przy czym wynagrodzenia środowiska kuratorów zawodowych nie zostały w ogóle zwaloryzowane.

Jej zdaniem w tej sytuacji należy zasadnie uznać, iż przepisy te nie korespondują z *ratio legis* art. 14 ust. 1 b ustawy o kuratorach sądowych. Po drugie są sprzeczne z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej stanowiącym o tym, iż Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej, w tym również z dyrektywą ochrony praw słusnie nabytych. Stanowisko to znajduje uzasadnienie w fakcie, że we wskazanym okresie wskaźniki wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych - potocznie określane inflacją, osiągnęły znaczne wartości, przez co siła nabywcza pieniądza uległa obniżeniu, co w połączeniu z brakiem podwyżek wynagrodzenia doprowadziło do rzeczywistego spadku wartości świadczenia wypłacanego przez pozwanego. Mamy zatem do czynienia z sytuacją, gdzie nie dość, że nie spełniono ustawowego wymogu waloryzacji wynagrodzenia, to na skutek niekonstytucyjnych regulacji budżetowych zostało ono faktycznie zmniejszone.

W ocenie strony powodowej jej wynagrodzenie powinno zostać zwaloryzowane na poziomie wskaźnika za rok poprzedzający roszczenie, na skutek czego udałoby się przynajmniej zneutralizować spadek siły nabywczej pieniądza.

Przyjęty miernik wzrostu wynagrodzeń na kolejne lata stanowi o tyle istotną okoliczność, że ustawodawca w budżecie na lata 2011 – 2013 w ogóle nie przewidział wzrostu wynagrodzeń pracowników sektora publicznego, a w 2010 r. ukształtował go na poziomie o 2,5% niższym niż wskaźnik inflacji - w 2009 r. wynoszący 3,5%. W związku z powyższym należy stwierdzić, iż przedmiotowe regulacje ustaw budżetowych są sprzeczne z zasadą demokratycznego państwa prawnego i sprawiedliwości społecznej, w tym przypadku atrybutu korzystania z corocznej waloryzacji wynagrodzeń przynajmniej na poziomie spadku realnej wartości złotego za rok poprzedni.

Z art. 14 ust. 1b przywoływanej ustawy należy wywieść prawo do stałego wzrostu wynagrodzeń kuratorów sądowych. W momencie rozpoczęcia kolejnego roku pracy kurator ma prawo do wynagrodzenia ustalonego zgodnie z powyższymi zasadami, tj. wzrostu wynagrodzeń, a nie utrzymania go na dotychczasowym poziomie.

W odpowiedzi na pozew strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości na koszt strony powodowej.

W uzasadnieniu wskazano, że zgodnie z art. 14 ustawy z dnia 27.07.2001 r. o kuratorach sądowych wynagrodzenie zasadnicze kuratorów zawodowych na równorzędnych stopniach służbowych jest równe i stanowi odpowiednio do rangi stopnia służbowego wielokrotność kwoty bazowej, której wysokość, ustaloną według zasad określonych w ust. 1a i ust. 1b, określa ustawa budżetowa, zaś wskazana w tym przepisie w ust. 1a kwota bazowa wynagrodzenia jest waloryzowana corocznie średniorocznym wskaźnikiem wzrostu wynagrodzeń, ustalonym na podstawie przepisów

ustawy z dnia 23.12.1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz zmianie niektórych ustaw i co roku jest określana w ustawie budżetowej. Prawo kuratorów sądowych do waloryzacji wynagrodzenia aktualizuje się więc w przypadku zawarcia takiej dyspozycji w ustawie budżetowej na dany rok. W innym wypadku nie ma podstaw do przeprowadzania waloryzacji wynagrodzenia kuratora. W latach, za które strona powodowa żąda od pozwanego waloryzacji wynagrodzenia, ustawodawca w budżecie faktycznie nie przewidział waloryzacji wynagrodzeń kuratorów sądowych, co uniemożliwia pozwanemu zadośćuczynić roszczeniu.

Zdaniem pozwanego w przedmiotowej sprawie zachodzi kolizja norm, w której należy zastosować regułę chronologiczną. Ustanowienie wskaźnika wzrostu wynagrodzenia w ustawie budżetowej na poziomie 100% nie powoduje jego nieważności w świetle normy zawartej w art. 14 ust. 1b ustawy o kuratorach sądowych. Tym samym poprzez zastosowanie tego zabiegu mamy do czynienia z sytuacją, kiedy to brak realnego wzrostu cen w świetle obowiązywania omawianych przepisów jest zgodny z prawem.

Z ostrożności procesowej pozwany pracodawca podniósł dodatkowo zarzut przedawnienia roszczenia za styczeń, luty i marzec 2011 r.

W piśmie procesowym z dnia 26.02.2015 r. strona powodowa rozszerzyła żądanie pozwu o zasądzenie kwoty 1.200 zł z ustawowymi odsetkami dnia wniesienia pisma do dnia zapłaty, z tytułu braku waloryzacji wynagrodzenia w okresie stycznia i lutego 2015 r. oraz zasądzenie od pozwanego na jej rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Strona pozwana niezmiennie wnosiła o oddalenie powództwa w całości.

Sąd Rejonowy po przeanalizowaniu powyższych stanowisk stron uznał, że roszczenie powódki nie zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 14 ust. 1, 1a i 1b ustawy z 27.07.2001 r. o kuratorach sądowych (Dz. U. nr 98, poz. 1071 ze zm.) wynagrodzenie zasadnicze kuratorów zawodowych na równorzędnych stopniach służbowych jest równe i stanowi odpowiednio do rangi stopnia służbowego wielokrotność kwoty bazowej, której wysokość, ustaloną według zasad określonych w ust. 1a i ust. 1b, określa ustawa budżetowa. W 2003 r. kwotę bazową dla zawodowych kuratorów sądowych ustala się w wysokości 1.667,70 zł. Kwota bazowa, o której mowa w ust. 1a, począwszy od 2004 r., jest waloryzowana corocznie średniorocznym wskaźnikiem wzrostu wynagrodzeń ustalonym na podstawie przepisów o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej.

W myśl art. 6 ust. 1 ustawy z 23.12.1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 2011r., nr 79, poz. 431) podstawę do określenia wynagrodzeń w roku budżetowym stanowią wynagrodzenia z roku poprzedniego, zwaloryzowane średniorocznym wskaźnikiem wzrostu wynagrodzeń ustalonym w ustawie budżetowej oraz dodatkowe wynagrodzenie roczne, wypłacane na podstawie odrębnych przepisów.

Jak wskazał Sąd Rejonowy, mając na uwadze powyższe przepisy powstaje pytanie, czy ustawodawca w procesie prac na ustawą budżetową zobowiązany jest do corocznej waloryzacji wynagrodzenia pracownika w takim znaczeniu, aby jego wskaźnik zapewnił pracownikowi realny wzrost płacy zasadniczej na poziomie co najmniej tożsamym ze wskaźnikiem wzrostu cen towarów i usług.

Waloryzacja polega na zmianie nominalnej wartości pieniężnej wierzytelności lub płatności w celu otrzymania jej realnej wartości ekonomicznej na niezmiennym poziomie. Ma ona na celu przeciwdziałanie zmianom siły nabywczej pieniądza, co z reguły sprowadza się do przeciwdziałania inflacji. Waloryzacja określonego świadczenia stanowić będzie wynik orzeczenia sądu, albo też podjętych działań legislacyjnych.

W świetle dyspozycji art. 6 ust. 1 ustawy z 23.12.1999r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw, waloryzacja oznacza czynność polegającą na pomnożeniu wynagrodzenia z roku poprzedniego przez średnioroczny wskaźnik ustalony w ustawie budżetowej zmierzającą do ustalenia wysokości świadczenia w postaci wynagrodzenia za pracę.

Zgodnie z art. 2 pkt 4 przywołanej ustawy „średnioroczny wskaźnik wzrostu wynagrodzeń” oznacza wzrost wynagrodzeń na dany rok budżetowy w stosunku do roku poprzedniego. Wskaźnik ten ustalany jest co rok w ustawie budżetowej i w oparciu o zestawienie z wynagrodzeniem pracownika z roku ubiegłego daje wynik w postaci aktualnej wysokości wynagrodzenia.

Z treści wskazanych przepisów uregulowanych w obu przywołanych ustawach wynika, że ustawodawca w momencie ich uchwalenia założył, iż wynagrodzenia pracownicze w sferze budżetowej będą corocznie waloryzowane. Jednakże wskaźnik waloryzacyjny w latach 2011- 2013 wynosił 100%, co oznacza, że w tych latach ustawodawca nie przewidział waloryzacji wynagrodzenia.

Jak zauważył Sąd I instancji, ustawa o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw i ustawa budżetowa są równorzędnymi w hierarchii aktami prawa powszechnie obowiązującego. Pierwsza z nich przewiduje wzrost wynagrodzeń, a druga go faktycznie nie realizuje w związku z ustaleniem wskaźnika wzrostu wynagrodzeń na poziomie 100%.

Rozstrzygając tę sprzeczność zgodnie z zasadą *lex posterior derogat legi priori* (akt późniejszy uchyla moc obowiązującą aktu wcześniejszego), Sąd Rejonowy doszedł do wniosku, iż w niniejszej sprawie ustanowienie wskaźnika wzrostu wynagrodzenia w ustawie budżetowej na poziomie 100% nie powoduje jego nieważności w świetle normy zawartej w art. 6 ust. 1 ustawy o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw. Przepisy ustawy budżetowej na lata 2011 – 2013 uchylily przepisy ustawy o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw, która jest ustawą wcześniejszą.

W świetle tych argumentów Sąd uznał, że żądanie strony powodowej nie znajduje oparcia w obowiązujących przepisach i na mocy *a contrario* art. 14 ust. 1, 1a i 1b ustawy z 27.07.2001 r. o kuratorach sądowych w zw. z art. 6 ust. 1 ustawy z 23.12.1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw, orzekł jak w wyroku.

Warto nadmienić, że pogląd Sądu Rejonowego o właściwym naliczaniu przez pracodawcę wysokości wynagrodzenia kuratorów sądowych za lata 2011 – 2013 został podzielony przez Sąd Okręgowy w Siedlcach w sprawie sygn. akt IV Pa 61/14.

Z uwagi na bezzasadność żądań zawartych w piśmie powódki z 26.02.2015 r. Sąd oddalił wniosek dowodowy o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu księgowości na okoliczność wyliczenia waloryzacji należnej w styczniu i lutym 2015 r. uznając, że jest on powołany jedynie dla zwłoki, a nadto okoliczności sporne zostały już dostatecznie wyjaśnione (art. 217 § 3 kpc).

Sąd pierwszej instancji nie znalazł również podstaw do zwrócenia się do Trybunału Konstytucyjnego w trybie art. 193 Konstytucji RP z pytaniem prawnym szczegółowo opisanym w piśmie powódki z 26.02.2015 r., z przyczyn jak niżej.

Podnieść bowiem należy, że postanowieniem z dnia 11.02.2015 r. Trybunał Konstytucyjny w sprawie sygn. akt P 44/13 umorzył postępowanie w sprawie połączonych pytań prawnych Sądu Rejonowego w Rzeszowie, Sądu Rejonowego dla Wrocławia - Śródmieścia we Wrocławiu i Sądu Rejonowego w Sandomierzu na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy z 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. nr 102, poz. 643 ze zm.). Jedno z powyższych pytań dotyczyło wynagrodzenia powoda zatrudnionego na stanowisku starszego kuratora sądowego. Trybunał wskazał, że przesłanki pytania prawnego dzielą się na podmiotową, przedmiotową i funkcjonalną. W ocenie Trybunału odnośnie pytań prawnych zadanych przez wskazane wyżej Sądy nie zaistniała ta ostatnia przesłanka. Trybunał wskazał, że zadane pytania prawne dotyczyły zapłaty pracownikom, m. in. kuratorowi sądowemu kwoty pieniężnej będącej różnicą wysokości wynagrodzenia za pracę otrzymanego w latach 2010 - 2013 i wysokości wynagrodzenia za pracę, jakie pracownik powinien otrzymać, jeżeli w powyższym okresie czasu została przeprowadzona waloryzacja jego wynagrodzeń za pracę. Następnie Trybunał rozważył, czy ewentualne stwierdzenie niekonstytucyjności wskazanych przepisów ustaw budżetowych wywrze wpływ na treść rozstrzygnięć w sprawach zawisłych przed pytającymi

sądami i doszedł do wniosku, iż ewentualne orzeczenie stwierdzające niekonstytucyjność art. 15 ust. 1 pkt 3 ustawy budżetowej na rok 2010, art. 13 ust. 1 pkt 3 ustawy budżetowej na rok 2011, art. 13 ust. 1 pkt 3 ustawy budżetowej na rok 2012 i art. 13 ust. 1 pkt 3 ustawy budżetowej na rok 2013 doprowadziłoby do sytuacji, w której za niezgodne z Konstytucją zostałyby uznane i tym samym wyeliminowane z porządku prawnego przepisy ustaw budżetowych, określające wysokość średniorocznego wskaźnika wzrostu wynagrodzeń w latach 2010 - 2013. Jednocześnie wciąż obowiązywałyby przepisy, zgodnie z którymi wynagrodzenie za pracę pracowników sądów i prokuratury oraz kuratorów sądowych jest waloryzowane lub podwyższane średniorocznym wskaźnikiem wzrostu wynagrodzeń. Obowiązywałby także art. 9 ust. 1 pkt 3 ustawy o kształtowaniu wynagrodzeń, który wskazuje, że powyższy wskaźnik ustalany jest w ustawie budżetowej. W takim hipotetycznym stanie normatywnym pytające sądy nadal byłyby zobowiązane do przyjęcia, że podwyższenie wynagrodzenia za pracę winno nastąpić tylko na podstawie średniorocznego wskaźnika wzrostu wynagrodzeń. Z kolei jedynym sposobem ustalenia przez pytające sądy tego wskaźnika byłoby jego odczytanie z odpowiednich przepisów ustaw budżetowych, które jednak zostałyby usunięte z porządku prawnego w wyniku wyroku Trybunału. W aktualnym stanie prawnym jednocześnie brak jest normy prawnej, która pozwoliłaby na ukształtowanie wysokości waloryzacji wynagrodzenia za pracę pracowników sądów i prokuratury oraz kuratorów sądowych inaczej, niż na podstawie średniorocznego wskaźnika wzrostu wynagrodzeń określonego w ustawie budżetowej.

Zdaniem Trybunału ewentualne orzeczenie stwierdzające niekonstytucyjność art. 15 ust. 1 pkt 3 ustawy budżetowej na rok 2010, art. 13 ust. 1 pkt 3 ustawy budżetowej na rok 2011, art. 13 ust. 1 pkt 3 ustawy budżetowej na rok 2012 i art. 13 ust. 1 pkt 3 ustawy budżetowej na rok 2013 doprowadziłoby do powstania luki prawnej, wymagającej interwencji legislacyjnej, a nie do ukształtowania takiego stanu prawnego, który pozwalałby pytającym sądom na odmienne rozstrzygnięcie w toczących się sprawach. Dodatkowo wypełnienie owej luki mogłoby przyjąć różny kształt, ze względu na swobodę działania ustawodawcy, niekoniecznie zgodny z oczekiwaniami stron postępowania.

Trybunał odwołał się do swoich poprzednich orzeczeń, zgodnie z którymi nie jest spełniona przesłanka funkcjonalna pytania prawnego, jeżeli na skutek hipotetycznego wyroku o niekonstytucyjności zaskarżonych przepisów powstałaby luka prawna, wymagająca interwencji legislacyjnej. Jednocześnie Trybunał zwracał uwagę na to, że jeżeli zaskarżone zostały przepisy ustaw budżetowych, które utraciły już moc obowiązującą, bowiem skonsumowały się z upływem danego roku budżetowego, a hipotetyczne orzeczenie o niekonstytucyjności zaskarżonych przepisów nie doprowadziłoby do zmiany sytuacji prawnej osób, których sprawy są rozpatrywane przez pytające sądy.

Mając na uwadze argumenty zawarte w uzasadnieniu postanowienia Trybunału Konstytucyjnego z 11.02.2015 r. w sprawie sygn. akt P 44/13 Sąd Rejonowy doszedł do wniosku, że wystąpienie do Trybunału z pytaniem prawnym opisanym przez powódkę, a różniącym się od zadanych już pytań jedynie okresem obowiązywania ustawy budżetowej (2015 r.) byłoby niecelowe. Z uwagi na pogląd Trybunału, że ewentualne orzeczenie stwierdzające niekonstytucyjność art. 15 ust. 1 pkt 3 ustawy budżetowej na rok 2010, art. 13 ust. 1 pkt 3 ustawy budżetowej na rok 2011, art. 13 ust. 1 pkt 3 ustawy budżetowej na rok 2012 i art. 13 ust. 1 pkt 3 ustawy budżetowej na rok 2013 doprowadziłoby do powstania luki prawnej, wymagającej interwencji legislacyjnej, a nie do ukształtowania takiego stanu prawnego, który pozwalałby pytającym sądom na odmienne rozstrzygnięcie w toczących się sprawach, prawdopodobieństwo, że taki sam pogląd Trybunał zająłby odnośnie hipotetycznej niekonstytucyjności art. 14 i 9 ust. 3 ustawy z 15.01.2015 r. - ustawa budżetowa na 2015 r. jest bardzo wysokie. W takiej zaś sytuacji wystąpienie z pytaniem prawnym przez sąd orzekający w niniejszym sporze jest zbędne i prowadziłoby do nieuzasadnionej przewlekłości postępowania. Wątpliwe jest także to, czy ewentualnie korzystne dla powódki rozstrzygnięcie Trybunału miałoby miejsce przed utratą mocy obowiązującej przez ustawę budżetową na 2015 r.

Z tych też względów niezasadny okazał się również wniosek strony powodowej o zawieszenie postępowania do czasu udzielenia przez Trybunał Konstytucyjny odpowiedzi na pytanie prawne, skoro z takim pytaniem Sąd nie zdecydował się wystąpić.

Należy także podkreślić, że zawarte w przywołanym postanowieniu stwierdzenie Trybunału, iż „wieloletni brak waloryzacji wynagrodzeń pracowników sądów i prokuratur oraz kuratorów sądowych budzi niepokój z punktu

widzenia realizacji zasad i wartości konstytucyjnych” jest raczej skierowane do ustawodawcy, a nie sądów orzekających w sprawach o wysokość wynagrodzenia.

Sąd pierwszej instancji odstąpił od przesłuchania informacyjnego stron procesu, nawet z ograniczeniem do wysłuchania strony powodowej, a następnie pominął dowód z zeznań stron w celu ustalenia niezbędnych i istotnych okoliczności faktycznych sprawy, które stanowiłyby podstawę merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy. Przypomnieć należy, że dowód z przesłuchania stron w trybie art. 299 kpc w zw. z art. 304 kpc jest dowodem, który sąd przeprowadza tylko wówczas, gdy po wyczerpaniu innych dowodów pozostały niewyjaśnione fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. W niniejszej sprawie rozstrzygnięcie przedmiotowego sporu zależało wyłącznie od wykładni przepisów prawa, a okoliczności faktyczne nie były sporne.

Mimo przegranego procesu Sąd I instancji nie obciążył strony powodowej kosztami zastępstwa procesowego na rzecz pozwanego uznając, iż zachodził w niniejszej sprawie wypadek szczególnie uzasadniony, o którym mowa w art. 102 kpc. Złożenie pozwu w niniejszej sprawie było bowiem wyrazem ogólnopolskiej akcji protestacyjnej kuratorów sądowych przeciwko zamrożeniu wynagrodzeń.

Od powyższego wyroku apelację złożyła A. M., reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika. Zaskarżyła wymienione orzeczenie w całości i zarzuciła mu:

I. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 2 i art. 64 ust.1 i 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w związku z:

a) art.14 ust.1b ustawy z 27.07.2001r. o kuratorach sądowych,

b) art.14 i art.9 ust. 1 pkt 3 ustawy budżetowej na 2015r. z 15 stycznia 2015 r.,

poprzez ich błędną wykładnię i przyjęcie, że skoro wskaźnik wzrostu wynagrodzeń (waloryzacji) w państwowej sferze budżetowej w roku 2015 wynosił 100% i ustawodawca nie przewidział podwyżki wynagrodzeń w tym okresie, to brak jest podstaw do stwierdzenia, że powódce zatrudnionej w Sądzie Rejonowym w Siedlcach w charakterze kuratora sądowego przysługuje podwyższone wynagrodzenie w 2015 r. Przepis art.14 ust.1b ustawy z 27.07.2001r. wskazuje bowiem, że wynagrodzenie zasadnicze kuratorów sądowych stanowi wielokrotność kwoty bazowej, której wysokość określa ustawa budżetowa. Dokonana przez Sąd Rejonowy wykładnia powyższych przepisów jest sprzeczna z art. 2 oraz art. 64 ust.1 i 2 Konstytucji RP. Wskazane przepisy ustawy zasadniczej gwarantują szeroki katalog praw majątkowych, w tym prawo do wynagrodzenia. Zagwarantowana ustawą z 27.07.2001r. o kuratorach sądowych coroczna waloryzacja wynagrodzenia tej grupy zawodowej nie może być niweczona z jednej strony działalnością ustawodawcy, a z drugiej strony niewłaściwą wykładnią przepisów przez sądy.

II. naruszenie prawa formalnego:

a. tj. art. 217 § 1 i § 2 kpc oraz art. 177 § 1 pkt 1 kpc poprzez bezpodstawne:

1. oddalenie wniosku powódki o wystąpienie przez Sąd z pytaniem prawnym do Trybunału Konstytucyjnego dotyczącym zgodności art. 14 i art. 9 ust. 1 pkt 3 ustawy budżetowej na 2015 r. z art. 2 i art. 64 ust. 1 i 2 Konstytucji RP

2. oddalenie wniosku o zawieszenie postępowania w sprawie do czasu udzielenia odpowiedzi przez Trybunał Konstytucyjny na pytanie prawne Sądu Rejonowego.

Brak powołanego postanowienia Sądu I instancji stanowi istotne naruszenie prawa procesowego i upoważnia do stwierdzenia, iż Sąd ten nie dążył do wszechstronnego wyjaśnienia sprawy i bez rozpoznania jej istoty wydał merytoryczne rozstrzygnięcie.

b. art. 212 § 1 kpc, art. 217 § 1 i § 2 kpc, art. 299 kpc w zw. z art. 304 kpc i art. 473 § 1 kpc poprzez bezpodstawne odstąpienie przez Sąd od przesłuchania informacyjnego stron procesu, a zwłaszcza powódki, a następnie pominięcie dowodu z opinii biegłego z zakresu księgowości w celu ustalenia, w jakiej wysokości należy się powódce podwyżka

wynagrodzenia w 2015 r., dowodu z zeznań stron w celu ustalenia niezbędnych i istotnych okoliczności faktycznych sprawy, które stanowiłyby podstawę merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy. W ocenie apelującej, Sąd Rejonowy w niniejszej sprawie dokonał jedynie wykładni prawa, która zdaniem powódki jest błędna.

W związku z powyższym wnioskiem, powódka wniosła o zwrócenie się przez Sąd II instancji z pytaniem prawnym do TK w kwestii zgodności art. 14 i art. 9 ust. 1 pkt 3 ustawy budżetowej na 2015 r. z art. 2 i art. 64 ust. 1 i 2 Konstytucji RP oraz zawieszenie postępowania w sprawie do czasu udzielenia odpowiedzi przez Trybunał Konstytucyjny na zadane pytanie prawne, a po udzieleniu odpowiedzi przez Trybunał Konstytucyjny i po rozpoznaniu apelacji wniosła o zmianę wyroku Sądu Rejonowego i uwzględnienie powództwa, a także o zasądzenie od pozwanego na jej rzecz kosztów procesu wg norm przepisanych. Jako ewentualny powód zgłosił wniosek o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania z uwagi na nierozpoznanie istoty sprawy (apelacja k. 39-41).

Pozwany w odpowiedzi na apelację wniosł o jej oddalenie w całości na koszt strony powodowej (k. 47-49).

W toku postępowania odwoławczego, uzupełniając poprzednio zgłoszone zarzuty, powódka wniosła o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji w celu dokonania ustaleń faktycznych tj. wysokości należności powódki oraz rozważenia kwestii waloryzacji w rozumieniu art. 358¹ § 3 kc w zw. z art. 300 kp i art. 105 ustawy o kuratorach sądowych (pismo k. 51).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powódki A. M. podlegała oddaleniu.

W pierwszej kolejności odnieść się należy do zarzutu naruszenia przez Sąd Rejonowy przepisu prawa procesowego, tj. art. 177 § 1 pkt 1 kpc, gdyż wniosek o zawieszenie postępowania, tym razem apelacyjnego, na podstawie powyższego przepisu powódka ponowiła w złożonej apelacji. Wniosek ten pozostawał w związku z wnioskiem powódki o skierowanie przez Sąd Okręgowy, a wcześniej Sąd Rejonowy pytania prawnego do Trybunału Konstytucyjnego w przedmiocie zgodności przepisów art.14 i art.9 ust. 1 pkt 3 ustawy budżetowej na 2015 r. z art.2 i art. 64 ust.1 i 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Sąd Okręgowy podzielił ocenę Sądu Rejonowego, że w okolicznościach sprawy, tj. w świetle postanowienia Trybunału Konstytucyjnego z 11.02.2015 r. wydanego w sprawie o sygnaturze P 44/13 i uzasadnienia tego postanowienia, niecelowe stało się występowanie przez Sąd Rejonowy, czy obecnie Sąd Okręgowy z pytaniem prawnym o treści analogicznej do pytań prawnych w w/w sprawie, w której Trybunał Konstytucyjny umorzył postępowanie. Pytanie prawne o treści wnioskowanej przez powódkę jest analogiczne do pytania prawnego skierowanego do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie P 44/13 przez Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu. Różnica sprowadza się tego, że postulowane przez powódkę pytanie prawne miałyby dotyczyć przepisów ustawy budżetowej na rok 2015r., w sytuacji, gdy wcześniejsze pytanie Sądu Rejonowego we Wrocławiu dotyczyło ustaw budżetowych na lata 2010-2013. Brak jest podstaw do przyjęcia, że Trybunał Konstytucyjny umarzając postępowanie w sprawie pytań prawnych skierowanych wcześniej w analogicznych sprawach przez inne Sądy, w przypadku kolejnego pytania prawnego postąpiłby inaczej i wydał merytoryczne rozstrzygnięcie w kierunku postulowanym przez powódkę. W uzasadnieniu postanowienia z 11.02.2015 r. w sprawie o sygnaturze P 44/13 Trybunał Konstytucyjny wyczerpująco wyjaśnił dlaczego uznał, że brak jest przesłanek do wydania orzeczenia w przedmiocie niekonstytucyjności przepisów ustaw budżetowych na lata 2010-2013 i w ocenie Sądu Okręgowego argumentacja Trybunału Konstytucyjnego w równej mierze odnosi się do kwestionowanych przez powódkę przepisów ustawy budżetowej na rok 2015. Trybunał wyjaśnił, że w sprawie niespełniona pozostaje przesłanka funkcjonalna pytania prawnego, która wyraża się we wpływie ewentualnego orzeczenia o niekonstytucyjności na treść rozstrzygnięcia w sprawach zawisłych przed sądami zadającymi pytanie prawne. Trybunał wywiódł, że ewentualne orzeczenie stwierdzające niekonstytucyjność przepisów ustaw budżetowych określających średnioroczny wskaźnik wzrostu wynagrodzeń na poziomie 100% doprowadziłyby do sytuacji, w której z porządku prawnego wyeliminowane zostałyby w/w przepisy, ale rozstrzygnięcie to – wbrew oczekiwaniom pytających Sądów i pracowników będących stronami postępowań - nie pozwoliłoby sądom orzekającym na wydanie orzeczeń w kierunku uwzględniającym

interesy tych pracowników. Inaczej mówiąc przepisy ustaw budżetowych zostałyby wyeliminowane z porządku prawnego, ale pozostałyby przepisy innych ustaw – w przypadku kuratorów sądowych przepis art.14 ust.1b ustawy z 27.07.2001 r. o kuratorach sądowych, który nie przewiduje innej możliwości waloryzacji wynagrodzenia, jak tylko na podstawie średniorocznego wskaźnika wzrostu wynagrodzeń określonego w ustawie budżetowej. Doszłoby zatem do powstania luki prawnej, której sądy orzekające nie mogłyby wypełnić, a która wymagałaby interwencji ustawodawcy. W przedstawionych okolicznościach Sąd Okręgowy nie przychylił się do wniosku powódki o wystąpienie do Trybunału Konstytucyjnego z pytaniem prawnym i co za tym idzie oddalił wniosek powódki o zawieszenie postępowania do czasu udzielenia odpowiedzi na pytanie prawne. Z tych samych przyczyn Sąd Okręgowy nie podzielił argumentacji powódki o naruszeniu przez Sąd Rejonowy przepisu art. 177 § 1 pkt 1 kpc. W świetle argumentacji Trybunału Konstytucyjnego przedstawionej w sprawie o sygnaturze P 44/13 Sąd Rejonowy trafnie ocenił, że kierowanie pytania prawnego doprowadziłoby jedynie do nieuzasadnionego przedłużenia postępowania, a brak pytania prawnego zbędnym czynił zawieszenie postępowania. Dlatego też zarzut o naruszeniu przepisów postępowania nie mógł zostać uwzględniony.

Przechodząc do zarzutów naruszenia przez Sąd Rejonowy przepisów prawa materialnego wskazać należy, że wbrew twierdzeniom powódki wskazany Sąd nie dopuścił się zarzucanych mu naruszeń prawa materialnego. Sąd Okręgowy podziela ocenę prawną dokonaną w okolicznościach niniejszej sprawy przez Sąd pierwszej instancji. W sprawie bezsporne jest, że wobec treści ustawy budżetowej na rok 2015 przewidującej średnioroczny wskaźnik wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej w wysokości 100% doszło do sytuacji, w której mechanizm ustalania wynagrodzenia kuratorów zawodowych określony w art.14 ust.1b ustawy z 27.07.2001r. o kuratorach sądowych i poprzez odesłanie w art.6 ust.1 ustawy z 23.12.1999r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw, polegający na określaniu wynagrodzenia na dany rok budżetowy przy przyjęciu wynagrodzenia z roku poprzedniego po jego zwaloryzowaniu średniorocznym wskaźnikiem wzrostu wynagrodzeń (ustalonym w ustawie budżetowej) doprowadził do sytuacji, w której wynagrodzenie to pozostało na poziomie z roku poprzedniego. W rezultacie powyższego, we wskazanym okresie wynagrodzenie grupy zawodowej kuratorów nie wzrosło. Sąd Rejonowy słusznie ocenił, że wobec takiej treści ustawy budżetowej na rok 2015 i tzw. ustawy okobudżetowej zakładającej wielkość wynagrodzeń na poziomie nie wyższym niż w roku poprzedzającym, doszło do sprzeczności między uregulowaniami tych ustaw a w/w uregulowaniami ustawy o kuratorach sądowych i ustawy o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw, które przewidziały mechanizm corocznej waloryzacji wynagrodzenia kuratorów średniorocznym wskaźnikiem wzrostu wynagrodzeń. Przepisy ustawy budżetowej na rok 2015 przewidziały bowiem średnioroczny wskaźnik wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej, jednakże określona w nich wysokość na poziomie 100,0% spowodowała, że w praktyce wynagrodzenia określane przy zastosowaniu tego wskaźnika nie wzrosły. W tych okolicznościach Sąd Rejonowy zasadnie zastosował normę kolizyjną określaną jako *lex posterior derogat legi priori*, w myśl której akt późniejszy uchyla moc obowiązującą aktu wcześniejszego, przy czym wbrew twierdzeniom strony apelującej nie chodzi tu o formalne uchylene przepisów ustawy o kuratorach sądowych (w części określającej zasady ustalenia wynagrodzenia) i ustawy o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw, ale o uchylene stosowania określonych przepisów w konkretnej sytuacji zaistnienia kolizji norm.

Należy również wskazać, że dopóki określony przepis nie zostanie uznany za niekonstytucyjny istnieje domniemanie jego zgodności z Konstytucją, a w polskim systemie prawa organem powołanym do orzekania w sprawach zgodności ustaw z Konstytucją jest Trybunał Konstytucyjny - art.188 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997r. Trybunał Konstytucyjny zapytany o zgodność ustaw budżetowych na lata 2010-2013 z Konstytucją umorzył postępowanie w sprawie, ale jak przedstawiono na wstępie rozważań, stanowisko swoje obszernie uzasadnił wskazując na brak spełnienia wszystkich formalnych przesłanek skutecznego wystąpienia z pytaniem prawnym. W tej sytuacji Sąd Rejonowy ocenił żądanie powódki w świetle istniejącego stanu prawnego. Przedstawiona przez Sąd Rejonowy argumentacja jest logiczna, ponadto nawet w sytuacji uznania niekonstytucyjności przepisów ustaw budżetowych w zakresie, w jakim przewidywały one średnioroczny wskaźnik wzrostu wynagrodzeń na poziomie 100%, roszczenie powódki nie mogłoby być uwzględnione ze względu na niemożność przyjęcia innego miernika waloryzacji wynagrodzenia jak właśnie średnioroczny wskaźnik wzrostu wynagrodzeń. Tylko taki sposób waloryzacji wynagrodzenia przewiduje bowiem ustawa o kuratorach sądowych. W tym miejscu wskazać trzeba, że

w okolicznościach sprawy brak było podstaw do waloryzacji wynagrodzenia powódki jako kuratora sądowego na podstawie (...) § 3 kc w zw. z art.300 kp, czy art. 105 ustawy o kuratorach sądowych. Na gruncie prawa pracy ustalenie wynagrodzenia pracownika, czy też waloryzacja tego wynagrodzenia następuje w odpowiednim trybie – tu przewidzianym w art.14 ust.1b ustawy o kuratorach sądowych, i nie można zmienić ani pominąć tych mechanizmów poprzez zastosowanie art. 358¹ § 3 kpc. Takie działanie byłoby sprzeczne z zasadami prawa pracy. Na stanowisku takim stanął Sąd Najwyższy w wyroku z 8 października 1996 r. w sprawie I PRN 90/96 (Lex nr 1222362) i Sąd Okręgowy w całości podziela to stanowisko.

Należy wskazać, że nie można zgodzić się z twierdzeniem powódki, iż Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy. Przedstawione na wstępie rozważania prawne Sądu Rejonowego pokazują, że Sąd ten rozpoznał żądanie powódki, wskazał jakie przepisy znajdują zastosowanie w sprawie, której okoliczności faktyczne nie były sporne i ocenił je w świetle tych przepisów. Całkowicie niezasadne są zarzuty powódki naruszenia przez Sąd Rejonowy art. 212 § 1 kpc, art. 217 § 1 i 2 kpc, art.299 kpc w zw. z art. 304 kpc i art. 473 § 1 kpc poprzez zaniechanie informacyjnego przesłuchania powódki, a następnie przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego księgowego oraz dowodu z przesłuchania stron. Całość powyższych rozważań pokazuje, że spór dotyczył zastosowania przepisów prawa. W sprawie nie było spornych okoliczności faktycznych. Dowód z opinii biegłego byłby uzasadniony w przypadku wykazania zasadności roszczenia jako takiego. Co do dowodu z przesłuchania stron w trybie art. 299 kpc w zw. z art. 304 kpc wskazać również należy, że jest on dowodem, który sąd zarządza tylko wówczas, gdy po wyczerpaniu innych dowodów pozostały nie wyjaśnione fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Stawiając zarzut nieprzeprowadzenia przez Sąd Rejonowy dowodu z przesłuchania stron w celu poczynienia niezbędnych ustaleń w sprawie, apelująca nie wskazuje jednocześnie jakie okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia sprawy pozostały nie wyjaśnione i które z tych okoliczności mogły być ustalone w drodze przesłuchania stron.

Mając na uwadze całokształt powyższych okoliczności Sąd Okręgowy, na podstawie art. 385 kpc, oddalił apelację powódki.